

Методична розробка заняття Семінар-тренінг на тему: *Безпека праці при виконанні швейних робіт*

Підготувала:
Викладач Кушнір Л.Б.

ББК

УДК

Розглянуто та схвалено для використання в роботі на засіданні циклової комісії природничих дисциплін

Протокол № ____ від «__» _____ 2021 р.

Рекомендовано до друку на засіданні науково – методичної ради Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола.

Протокол № ____ від «__» _____ 2021р.

Основи охорони праці. Методична розробка заняття семінар-тренінгу на тему «Безпека праці при виконанні швейних робіт» з курсу «Основи охорони праці»

Кушнір Л.Б. – Тернопіль: Навчальна лабораторія редакційно – видавничих технологій Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола, 2021 р. – с.

Методична розробка заняття містить огляд основних питань теми, ситуаційні завдання, тестовий контроль.

Технологічна карта заняття
(план - конспект)

Дисципліна:	Основи охорони праці
Дата:	17 листопада 2021р
Гупа:	М-41
Тема заняття:	Безпека праці при виконанні швейних робіт
Мета:	Навчальна – удосконалення умінь і навичок студентів під час виконання правил та норми охорони праці в навчальних майстернях та на робочих місцях. Охорона праці при виконанні швейних робіт. Розвивальна – на основі знань і умінь формувати самостійність та наполегливість у роботі. Виховна – сприяти вихованню відповідальності студентів до навчання; взаємоповаги; взаємодопомоги. Методи навчання: пояснювальна – ілюстративна, наочний, проблемний, індивідуальна робота. Форми організації навчальної діяльності студентів: групова, індивідуальна.
Тип заняття:	удосконалення умінь та формування навичок
Форма заняття:	Семінар-тренінг
Методи заняття:	Доповідь, бесіда, диспут, рецензування та обговорення презентацій, контроль знань
Обладнання:	Опорний конспект, роздатковий матеріал, мультимедійні презентації, ситуативні завдання, тестові завдання, інструкції з охорони праці

Методичні рекомендації щодо проведення заняття

Сьогодні заняття залишається основною формою організації навчальної діяльності тому, що відображає цілісний процес навчання в органічному поєднанні з іншими традиційними формами організації навчальної роботи.

Готуючись до семінар тренінгу, я вивчила багато різних традиційних методів, але, щоб заняття було цікавим, я зупинилась на інтерактивних заняттях з ігровими методами.

На сьогоднішній день я вважаю, що доцільним є застосування і формування на заняттях **ключових компетенцій**.

Згідно зі структурою заняття, подачею матеріалу, застосовувати ключові компетенції можна на різних шляхах формування знань.

Загальнокультурна компетенція :

наведення прикладів з життя, використання статистичних даних з журналу «Охорона праці», додаткової літератури;

Інформаційна компетенція:

розроблення опорних конспектів, пошук інформації щодо теми заняття і спрямування студентів на пошук необхідної інформації

Комунікативна компетенція:

використання інтерактивних методів навчання - ігор «Так – не так», рольові ігри, тощо.

Соціально – трудова компетенція:

розв'язання проблемних ситуацій зі студентами.

Кожна з компетенцій має не тільки певну логіку, структуру, змістову цілісність, але й має відповідати віковим та особистісним особливостям студентів.

Завдання викладача - вибрати найдоцільніші технології, методи, характерні ключові компетенції для подання знань студентам.

Етапи заняття

I. Організаційний. Привітання. Перевірка готовності аудиторії та студентів до заняття, виявлення відсутніх, викладач представляє гостей на занятті

Мета:

- мобілізувати студентів до праці;
- активізувати їх увагу;
- створити робочу атмосферу на занятті.

Характеризується зовнішньою (психологічною) готовністю студентів до заняття:

- взаємне вітання;
- перевірка наявності студентів;
- організація готовності уваги студентів до заняття;
- повідомлення порядку та форм організації роботи на занятті.

II. Підготовка студентів до заняття

2.1 Повідомлення теми, мети, завдань заняття:

Тема: Безпека праці при виконанні швейних робіт

Мета:

Методична: впровадження в навчальний процес діяльнісно особистісно розвиваючої технології навчання з використанням методу проектів та елементами навчально-рольової, дискусії, з метою формування професійної компетентності майбутнього фахівця.

Навчальна: сформувати вміння та навички по класифікації виробничих шкідливостей, навички щодо розробки комплексу заходів по покращенню засобів захисту виробничих шкідливостей, відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціаліста.

Виховна: виробляти вміння мислити, удосконалювати професійну увагу (зосередженість, активність, стійкість);

Розвиваюча: за допомогою різних видів роботи сприяти розвитку творчих здібностей, обдарувань студентів, активності і самостійності у прийнятті рішень в нестандартних ситуаціях; спостережливість, увагу, логічне мислення; формувати вміння використовувати одержанні знання у повсякденному житті, співпрацювати в команді, об'єктивно оцінювати свою роботу та працю інших; розвивати взаємоповагу, взаємодопомогу, виховувати відповідальність за здоров'я й життя своє і тих, хто знаходиться поруч.

Форми роботи студентів: групова, індивідуальна, фронтальна.

Методи проведення заняття:

- словесний (розповідь з елементами пояснення);
- наочний (презентації);

- пошуковий (самостійна робота – виготовлення плакатів, буклетів);
- практичний (робота над ситуаційними задачами, складання схеми-алгоритму дій, робота з словником термінів
- імітаційні (гра «Слабка ланка»)

2.2 Огляд основних питань теми:

1. Освітлення виробничих приміщень
2. Забруднюючі речовини, нормування, дія на організм
3. Мікроклімат робочої зони
4. Електромагнітні поля
5. Захист від шуму та вібрацій

2.3 Актуалізація опорних знань:

Мета:

- пояснення нового матеріалу;
- керування процесом засвоєння студентами нових знань.

Для успішності даного процесу викладачеві необхідно подбати про сприймання, розуміння, закріплення і застосування знань. Бажано, щоб під час пояснення нового матеріалу між студентами і викладачем існував зворотний зв'язок для застосування незрозумілих моментів.

Пояснення нового матеріалу проводиться з використанням наочного, пояснювально - ілюстративного методів та презентації. Ці методи дозволяють привернути більше увагу студентів, сконцентрувати їх. Коли студенти лише слухають, то вони не досить гарно розуміють матеріал, а коли слухають і бачать, можуть прочитати на екрані, побачити відповідні малюнки, то звісно в пам'яті залишиться більше інформації.

Метод презентації – один з економічних способів передачі знань.

Викладення матеріалу

Право на здорові та безпечні умови праці – невід'ємне право кожної людини на будь-якому підприємстві, установі, організації.

Відповідно до Закону України «Про охорону праці», Кодексу законів про працю України створення безпечних і здорових умов праці на виробництві покладено на роботодавця.

Роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

Законодавство про охорону праці передбачає права і обов'язки працівників. Фінансування охорони праці здійснюється роботодавцем, як і фінансування профілактичних заходів поліпшення стану безпеки, гігієни праці. Регулювання взаємовідносин між роботодавцем і працівником з питань охорони праці здійснюється колективним договором (угодою).

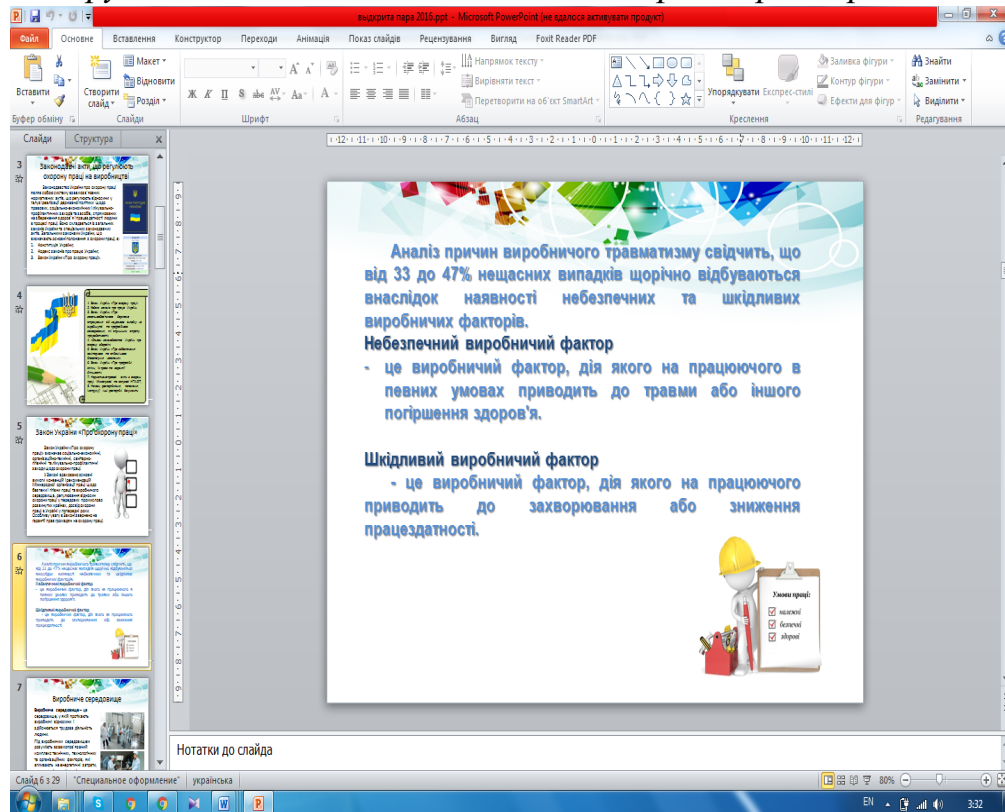
Дотримання правил безпеки і виробничої санітарії залежить від виконання роботодавцем своїх обов'язків та від того, наскільки працівники знають і виконують правила безпеки. Всі працівники при прийомі на роботу і в процесі роботи проходять на підприємстві інструктаж з охорони праці, надання першої

медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, правил поведінки при виникненні аварій відповідно до Типового положення про навчання з питань охорони праці.

Сьогодні ми обговоримо шкідливі фактори на виробництві, які виникають під час трудової діяльності.

Питання:

На скільки груп поділяють шкідливі небезпечні фактори, перелічіть їх?

За порушення законодавства з охорони праці, невиконання розпоряджень посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці юридичні та фізичні особи, які відповідно до законодавства використовують найману працю, притягаються органами державного нагляду за охороною праці до сплати штрафу в порядку, встановленому законом.

III. Самостійна навчальна робота студентів

3.1 Проводиться огляд основних питань теми згідно плану. Виступ супроводжується демонстрацією мультимедійних презентацій.

3.2 Розв'язування усно тестів та ситуативних задач (Додаток 1)

3.3 Гра “Так – не так”. Перевірка знань термінів з розглянутої теми

Зачитуються основні визначення дисципліни, твердження можуть бути вірні або хибні. Залучення студентів до аналізу визначень та їх обговорення допоможе більш осмислено засвоїти навчальний матеріал. (Додаток 2)

3.4 Пошукова робота: розв'язання проблемних ситуацій

Студентам потрібно розібрати ситуацію. Оцінювання цього завдання – 1-3 бали.

Проблемна ситуація - це така форма навчання, коли засвоєння студентами знань відбувається в режимі постановки та розв'язання ситуацій на основі самостійної активної пізнавальної діяльності учнів, яка полягає у пошуку та вирішенні питань, що потребують активізації знань, аналізу наявної інформації, уміння знаходити оптимальний варіант вирішення проблеми.

3.5 Починаємо гру «Слабка ланка» .

При наданні правильної відповіді студенту нараховуються бали, якщо студент дав не правильну відповідь право відповідати надається іншому студенту, якщо і він не надав правильну відповідь тоді відповідь дає викладач. (Додаток № 3)

4. Письмовий тестовий контроль (Додаток № 4)

IV. Підбиття підсумків заняття

Мета:

- аналіз успішності та діяльності студентів, відповідність досягнутих результатів поставленій меті;
- стимулювання внутрішньої позитивної мотивації навчальної діяльності.

Основне завдання даного етапу - на основі досягнень і недоліків показати студентам, чого вони навчилися, рівень їх усвідомленості і творчої активності.

Більш активним враховують додаткові бали. Викладач оголошує підсумки роботи студентів на занятті, називає найактивніших.

V. Домашнє завдання

Домашнє завдання – особливий вид самостійної роботи, тому що ця робота виконується без контролю викладача. **Основна мета:** закріплення, удосконалення знань і вмінь, отриманих на занятті.

Завдання: Підготувати матеріал про небезпечні та шкідливі виробничі чинники згідно своєї професії.(працівник банківської сфери, робота за комп'ютером)

Ситуаційне завдання №1

На підприємстві по виготовленні хімічних засобів (порошків, миючих засобів, засобів гігієни і т.д.) працівниця при контакті з хімічними речовинами одержала алергію і подразнення шкірного покриву

Ситуаційне завдання №2

Чоловік, 45 років, що працює на будівництві за краном, під час проходження профілактичного медичного огляду звернувся до лікаря із скаргами на болі в суглобах, послаблення слуху, дратівливість, зсуви в черевній порожнині.

Виберіть правильну відповідь:

Допустимі умови праці характеризують:

- А: такими рівнями чинників виробничого середовища і трудового процесу, які не перевищують встановлених гігієнічних нормативів для робочих місць;
Б: наявністю шкідливих виробничих чинників, що перевищують гігієнічні нормативи і здатні чинити несприятливий вплив на організм працюючого та (або) його нащадків;
В: збереженням не лише здоров'я працюючих, а й створенням передумов для підтримки високого рівня працездатності;
Г: високим ризиком виникнення важких форм гострих професійних уражень, отруєнь, каліцтв, загрозою для життя;

Розв'язування тестів

1. До роботи допускаються особи, які пройшли...

2. Які правила потрібно виконувати при виконанні ручних, машинних і прасувальних робіт

3. Які види травм під час роботи в швейних майстернях можна отримати. Правила надання першої допомоги.

Доповніть твердження:

Система організаційних і технічних заходів, спрямованих на усунення потенційно – небезпечних факторів і запобігання професійних захворювань і отруєнь називається....

Встановіть відповідність:

Виходячи з принципів гігієнічної класифікації, умови праці розподіляються на 4 класи:

- а) Оптимальні
- б) Допустимі
- в) Шкідливі
- г) Небезпечні

- 1. наявність чинників середовища, що перевищують гігієнічні норми;
- 2. наявність чинників, які не впливають на здоров'я працюючих;
- 3. наявність чинників, які перевищують норми і впливають на здоров'я;
- 4. наявність чинників, які не перевищують встановлених норм

Виберіть правильну відповідь:

Допустимі умови праці характеризуються:

- А: такими рівнями чинників виробничого середовища і трудового процесу, які не перевищують встановлених гігієнічних нормативів для робочих місць;
Б: наявністю шкідливих виробничих чинників, що перевищують гігієнічні нормативи і здатні чинити несприятливий вплив на організм працюючого та (або) його нащадків;
В: збереженням не лише здоров'я працюючих, а й створенням передумов для підтримки високого рівня працездатності;
Г: високим ризиком виникнення важких форм гострих професійних уражень, отруєнь, каліцтв, загрозою для життя;

Гра “Так – не так”

Безпека праці – стан умов праці, за яких виключено дію на працівника небезпечних і шкідливих виробничих факторів.

Комбіноване штучне освітлення – поєднання верхнього та бокового природного освітлення ((**невірно**) поєднання загального та місцевого штучного освітлення).

Вентиляція – організований повітрообмін, що забезпечує циркуляцію та фільтрацію повітря в приміщенні.

Іонізуюче випромінювання – електромагнітне випромінювання з довжиною хвилі 760 нм–540 мкм. ((**невірно**) випромінювання, взаємодія якого із середовищем призводить до утворення електричних зарядів.)

Виробниче середовище – сукупність фізичних, хімічних, біологічних і соціальних чинників, що діють на людину в процесі праці.

Комбіноване природне освітлення – поєднання загального та місцевого штучного освітлення ((**невірно**) поєднання верхнього та бокового природного освітлення)

Вібрація – механічні коливання твердих тіл, що проявляються під час переміщення їх у просторі чи в зміні їхньої форми.

Мікроклімат виробничих приміщень – умови внутрішнього середовища виробничих приміщень, що впливають на тепловий обмін працівників.

Інфрачервоне випромінювання (теплове випромінювання) – випромінювання, взаємодія якого із середовищем призводить до утворення електричних зарядів. ((**невірно**) електромагнітне випромінювання з довжиною хвилі 760 нм–540 мкм.)

Нещасний випадок на виробництві – обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактора, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть.

Нормативно-правовий акт з охорони праці – офіційний документ органу державного управління охороною праці, яким встановлюються обов'язкові для виконання норми та правила.

Природна вентиляція – вентиляція, за якої переміщення повітря відбувається завдяки утворюваній різниці тисків усередині і ззовні приміщення.

Робоче освітлення – штучне освітлення приміщення для виконання робочого процесу.

Шкідливий виробничий фактор – небажане явище, яке супроводжує виробничий процес і вплив якого на працівника може призвести до погіршення самопочуття, зниження працездатності, захворювання і навіть смерті як результату захворювання.

Штучне освітлення – освітлення приміщень за допомогою штучних (електричних) джерел світла.

Шум – хаотичне поєднання звуків різної частоти та інтенсивності, що несприятливо діють на людину.

Умови праці - сукупність факторів виробничого середовища, що впливає на здоров'я і працездатність людини в процесі праці.

Електробезпека - стан об'єкта, при якому виключається можливість пожежі, а в разі його виникнення запобігається вплив на людей небезпечних факторів і забезпечується захист матеріальних цінностей. ((**невірно**) система організаційних і технічних заходів і засобів, що забезпечують захист людей від шкідливого і небезпечного впливу електричного струму, електричної дуги, електромагнітного поля і статичної електрики.

Засіб індивідуального захисту(ЗІЗ) – пристрій , що забезпечує захист організму людини від небезпечних і шкідливих виробничих чинників.

Шкідливий виробничий фактор - виробничий фактор, дія якого за певних умов може призвести до травм або іншого раптового погіршення здоров'я працівника. ((**невірно**) виробничий фактор, вплив якого може призвести до погіршення стану здоров'я, зниження працездатності працівника)

Гра «Слабка ланка»

Питання (відповіді в дужках) для команд:

1. Рік прийняття закону «Про охорону праці» (2002)
2. Хто здійснює вищий нагляд за дотриманням законодавства з охорони праці (генеральний прокурор)
3. Як називається травма, отримана працівником на виробництві в результаті невиконання вимог з охорони праці (виробнича)
4. Протягом якого часу повинна зберігатися незатребувана трудова книжка в архіві підприємства (50 років)
5. Протягом якого терміну повинен бути проведений розрахунок зі звільненим працівником (у день звільнення)
6. Як називається травма, отримана працівником під час слідування на роботу і з роботи на транспорті підприємства (виробнича)
7. Чи може бути утриманцем член сім'ї – інвалід, загиблого працівника підприємства? (так)
8. Хто встановлює факт наявності вини потерпілого (комісія з розслідування нещасного випадку)
9. Яким документом оформляється нещасний випадок на виробництві (актом за формою Н-1)
10. Як часто проводиться повторний інструктаж на роботах з підвищеною небезпекою? (раз у квартал)
11. В який термін повинна бути заповнена трудова книжка при прийомі на роботу? (в тижневий термін)
12. Кому необхідно повідомити про нещасний випадок на виробництві? (безпосередньому керівнику робіт)
13. В яких випадках дозволяється використання праці неповнолітніх на важких роботах ? (забороняється в будь-яких)
14. Який інструктаж проводиться з працівниками після грубих порушень вимог охорони праці (позаплановий)
15. Чи підлягає оподаткуванню одноразова допомога, що виплачується потерпілому (ні)
16. Чи допускається залучення жінок до робіт у нічний час там, де це викликається особливою необхідністю (так)
17. Чи дозволяється застосування праці жінок на підземних роботах з санітарного обслуговування? (так)
18. Яку вагу допускається переносити та пересувати жінкам при чергуванні з іншою роботою (10 кг)
19. Рік прийняття Конституції України? (1996)
20. Чи припустимо переведення працівника в якості покарання на менш оплачувану роботу на певний строк? (ні)
21. Що є головним документом визнання провини власника для виплати потерпілому матеріальних збитків? (акт за формою Н-1)
22. Як часто проводиться перевірка знань з питань охорони праці на підприємствах з підвищеною небезпекою? (один раз на рік)
23. Який інструктаж проводиться з працівниками при виконанні робіт, не пов'язаних з посадовими обов'язками? (цільовий)
24. Чи можливо відшкодування моральної шкоди без втрати потерпілим працездатності? (так)
25. Що є основним документом про трудову діяльність громадян? (трудова книжка)

26. Як називається явище, яке характеризується сукупністю виробничих травм і нещасних випадків на виробництві? (виробничий травматизм)

Галицький коледж ім. В'ячеслава Чорновола

 прізвище, ім'я студента

 група

**Модуль 2 «Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії»
I варіант**

1. Чи потрібна згода працівника для страхування від нещасного випадку на виробництві?	1) Так; 2) Ні.
2. Чи дозволяється укладення трудового договору з громадянином, якому за медичним висновком протипоказана запропонована робота?	1) Дозволяється за згодою сторін тимчасово, але не більш ніж на три місяці; 2) Забороняється; 3) Дозволяється за згодою сторін під час укладення трудового договору.
3. Чи компенсуються працівнику витрати на придбання засобів індивідуального захисту за власні кошти?	1) Не компенсуються; 2) Компенсуються у розмірі до 50% від витрат працівника на умовах, передбачених колективним договором; 3) Компенсуються всі витрати на умовах, передбачених колективним договором.
4. Чи можуть видаватися працівникам засоби індивідуального захисту, якщо вони були у використанні?	1) Не можуть; 2) Можуть тільки після прання; 3) Можуть тільки після відновлення їх придатності і в залежному гігієнічному стані.
5. Яка гранично допустима вага вантажу, що допускається підіймати та переміщати жінкам постійно протягом робочої зміни ?	1) 3 кг; 2) 7 кг; 3) 10 кг; 4) 12 кг.
6. При якій кількості працюючих на підприємстві роботодавець створює службу охорони праці?	1) 500 і більше; 2) 200 і більше; 3) 100 і більше; 4) 50 і більше.
7. Кому безпосередньо підпорядковується служба охорони праці підприємства?	1) Роботодавцю; 2) Головному інженеру; 3) Посадовій особі, яка призначена наказом керівника підприємства.
8. У які терміни повинна проводитися періодична перевірка знань з питань охорони праці працівників, зайнятих на роботах з підвищеною небезпекою?	1) Щорічно; 2) Один раз на 6 місяців; 3) Один раз на 3 роки.

Галицький коледж ім. В'ячеслава Чорновола

 прізвище, ім'я студента

 група

Модуль 2 «Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії»

II варіант

1. В обсязі якого документа проводиться вступний інструктаж?	1) За інструкцією; 2) За програмою; 3) У довільній формі, з урахуванням особливостей виробництва.
2. Яка тривалість вступного інструктажу?	1) 1 година; 2) 4 години; 3) Тривалість інструктажу затверджується керівником підприємства.
3. Яка періодичність проведення повторного інструктажу на роботах з підвищеною небезпекою?	1) Один раз на 3 місяці; 2) Один раз на 6 місяців; 3) Один раз на рік.
4. Кого повинен негайно повідомити про нещасний випадок свідок, працівник, який його виявив, або сам потерпілий?	1) Безпосереднього керівника робіт чи іншу уповноважену особу підприємства; 2) Головного інженера; 3) Роботодавця.
5. Хто в комісії з розслідування нещасного випадку призначається головою комісії?	1) Роботодавець; 2) Головний інженер; 3) Керівник служби охорони праці.
6. Протягом якого часу роботодавець повинен надіслати примірники актів форми Н-5 і форми Н-1?	1) Протягом доби після затвердження; 2) Протягом 3 діб після затвердження; 3) Протягом тижня після затвердження.
7. Ким береться на облік нещасний випадок, який стався на підприємстві з працівником іншого підприємства під час виконання ним завдання свого керівника?	1) Підприємством, де стався нещасний випадок; 2) Підприємством, працівником якого є потерпілий.
8. Протягом якого часу проводиться спеціальне розслідування нещасного випадку?	1) Протягом 21 дня; 2) Протягом 10 робочих днів; 3) Протягом 5 робочих днів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Грибан В. Г., Негодченко О. В. Охорона праці: Навч. посібник. – 2-ге вид., – К.: Центр учбової літератури, 2011. – с. 109-137, с.150-161
2. Івах Р.М., Бедрій Я.І., Білінський Б.О., Козяр М.М. Основи охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., перероб. і доп. – Під редакцією Івах Р.М. — К.: Кондор, 2010. – 464 с.
3. Атаманчук П.С, Мендерецький В.В.,Панчук О.П., Білий Р.М. Охорона праці в галузі: Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2013.- 322 с.

Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці

1. Конституція України
2. Кодекс законів про працю України
3. Законодавство України про охорону праці. Том 1,2,3. –Київ: Основа 1995-96
4. Закон України «Про охорону праці» - Голос України, 2002, №239 (2990)(17.12.2002)
5. Науково-практичний коментар до Закону України «Про охорону праці» -К : «Основа», 1996, - 528с.
6. Порядок розслідування та введення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1112.
7. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
8. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
9. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
10. НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
2. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
3. <http://base.safework.ru/iloenc> - Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
4. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
6. <http://www.oxpaha.ru> - ОХРАНА. Интернет-газета о безопасности.